

राज्यात कॉमन सर्व्हिस सेंटर
(CSC) योजना राबविण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक मातंसं/नस्ती०७/ ६८/३९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक ४ जानेवारी, २००८

वाचा - साप्रवि. शासन निर्णय क्रमांक सिओएम१०९८/प्र.क्र.२१२/९८/३९, दिनांक: ५ ऑक्टोबर २००१
साप्रवि. शासन निर्णय क्रमांक सिओएम१०९८/प्र.क्र.२१२/९८/३९, दिनांक: ५ ऑक्टोबर २००२

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाच्या माहिती तंत्रज्ञान विभागाने National e-Governance योजना आखली असून त्यात भूमि अभिलेख, परिवहन, मालमत्ता नोंदणी, कृषि, पोलीस, रोजगार व स्वयंरोजगार, कोषागारे, महानगरपालिका, ग्राम पंचायत, वाणिज्य कर असे महत्वाच्या विभागाच्या संगणकीकरणाचे प्रकल्प मिशन मोड प्रोजेक्ट म्हणून घोषित केले आहेत. सदर प्रकल्प राबविण्यासाठी स्टेट वाईड एरिया नेटवर्क (MSWAN), डेटा सेंटर व कॉमन सर्व्हिस सेंटर (CSC) या पायाभूत योजना अत्यावश्यक असल्याने त्यांना राबविण्यासाठी राज्याला निधी उपलब्ध करून देण्याचे केंद्र शासनाने ठरविले आहे.

कॉमन सर्व्हिस सेंटर (CSC) ही योजना राज्यात स्थापित करण्यासाठी निवीदा मागविण्यास (Request For Proposal) ला केंद्र शासनाने मान्यता दिली आहे. कॉमन सर्व्हिस सेंटर या प्रकल्पाद्वारे नागरिकांना शासकीय, खाजगी व सामाजिक क्षेत्रातील सेवा एकत्रितपणे, त्यांच्या जवळच्या ठिकाणी वाजवी दरात उपलब्ध करून देण्याचा उद्देश आहे. सदर योजनेमुळे ग्रामीणस्तरावर उत्पन्नमध्ये वाढ व रोजगारांची निर्मिती होण्याचे अपेक्षित आहे. तसेच मनुष्यबळ संस्थेस प्रोत्साहन मिळेल आणि सर्वांना समान संधी उपलब्ध होतील. त्याशिवाय राज्याच्या दुर्गम ग्रामीण भागात इन्फॉर्मेशन ॲन्ड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी (ICT) माहिती असणा-या लोकांची व संस्थांची जलद गतीने वाढ होवून शहरी व ग्रामीण भागात असलेली डिजिटल डिव्हाईड (digital divide) ची तफावत कमी होण्यास मदत मिळेल. माहिती तंत्रज्ञान विषयक धोरण तसेच संगणकीकरण कृती कार्यक्रम राबविण्यासाठी मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या उच्चाधिकार समितीस दिनांक ५.१०.२००२ च्या संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये 'माहिती तंत्रज्ञान विषयक खर्चाच्या सर्व बाबींना मान्यता देण्याचे अधिकार' देण्यात आलेले आहेत. सदर योजनेस मंजूरी देणे व प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी संदर्भात दि. १३ नोव्हेंबर २००७ च्या उच्चाधिकार समितीची बैठक झाली व त्यात सदर प्रकल्पाबाबत सविस्तर चर्चा होवून खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आले:-

- १) सर्व्हिस सेंटर एजन्सी (SCA) नेमणूक करण्यासाठी निवीदा मागविण्यास (Request For Proposal) ला मंजूरी देवून त्यास प्रकाशित करण्यास मान्यता देण्यात आली.
- २) नेमलेल्या सर्व्हिस सेंटर एजन्सी मार्फत (SCA) माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयाच्या सल्ल्यानुसार ग्रामीण भागात ७२८५ व शहरी भागात कमीत कमी ९२४ केंद्रांची उभारणी करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ३) शहरी भागात ९२४ केंद्रांची उभारणी करीत असताना बी व सी वर्गातील शहरी भागांना प्राथम्य देणे आणि ते समान प्रमाणात उभारण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला.
- ४) कॉमन सर्व्हिस सेंटर शक्यतो ज्या गावात आठवडी बाजार भरतो त्या गावाच्या ग्रामपंचायतीच्या इमारतीत स्थापित करण्यास सर्व्हिस सेंटर एजन्सी (SCA) प्रथम प्राधान्य देतील असा निर्णय घेण्यात आला.

- ५) राज्य सेतु सोसायटीला स्टेट डेसिगनेटेड एजन्सी (SDA) आणि राज्य सेतु सोसायटीच्या सदस्य सचिवांना नोडल अधिकारी म्हणून नियुक्त करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ६) सर्व्हिस सेंटर एजन्सी (SCA), कॉमन सर्व्हिस सेंटर (CSC) मार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवांबाबतचा तपशील / सेवांची यादी, वेळोवेळी राज्य सेतु सोसायटीला उपलब्ध करून देतील असा निर्णय घेण्यात आला.
- ७) कॉमन सर्व्हिस सेंटर मार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या G2C (Government to citizen) सेवां शुल्कांची कमाल मर्यादा शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयाप्रमाणे राहिल असा निर्णय घेण्यात आला.
- ८) राज्यात कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजनेची अंमलबजावणी पब्लिक प्रायव्हेट पार्टनरशिप या पध्दतीने करण्यात येईल असा निर्णय घेण्यात आला.
- ९) सहा जणगणना खेडेच्या एका घटकास एक कॉमन सर्व्हिस सेंटर उभारण्यात येईल असा निर्णय घेण्यात आला. तथापि प्रत्येक विभागामध्ये निविदांन्वये प्राप्त झालेल्या Support च्या दरान्वये अतिरिक्त कॉमन सर्व्हिस सेंटर स्थापित करण्याचा अधिकार शासनाकडे राखून ठरविण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला.
- १०) सध्या अस्तित्वात असलेल्या सेतु सेंटर्सना पुढे उद्भवणाऱ्या कायदेशीर बाबीं लक्षात घेता कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजने सोबत एकात्मीकरण न करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ११) कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजनेची परिणामकारकता वाढविण्यासाठी G2C (Government to citizen) सेवा वाढविणे, तिसऱ्या संस्थेच्या ऑडीट सिस्टीमची अंमलबजावणी करणे, सर्व कॉमन सर्व्हिस सेंटरद्वारे सेवा पुरविण्यासाठी ऑन लाईन पोर्टलचा वापर करण्यासाठी शासन निर्णयान्वये दर विहित करण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला.
- १२) Pre-Qualification Criteria मधील मागील तीन आर्थिक वर्षात प्रत्येक वर्षी (Tangible Networth) कंपनीसाठी रु. १२ कोटी आणि NGO, ट्रस्ट आणि सोसायटी यांच्यासाठी Fund flow रु. ६.०० कोटी राहिल असा निर्णय घेण्यात आला.
- १३) कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजना सध्या सुरू असलेल्या सेतु केंद्रा सारखीच असल्याने सदर योजनेचे महासेतु (महाराष्ट्र सेतु) असे नामकरण करण्यात आले.
- १४) प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीबाबत मुल्यनिर्धारण करण्यासाठी मुल्यनिर्धारण कमिटी स्थापित करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला ज्यामध्ये केंद्र शासनाने प्रतिनिधी असतील.

माहिती तंत्रज्ञान विषयक धोरण तसेच संगणकीकरणाचा प्रतिकार्यक्रम राबविण्याकरिता गठीत करण्यात आलेल्या उच्चाधिकार समितीच्या दि. १३.११.२००७ च्या बैठकीत कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भात झालेल्या वरील निर्णयानुसार शासन खालील प्रमाणे निर्णय घेत आहे:-

शासन निर्णय :-

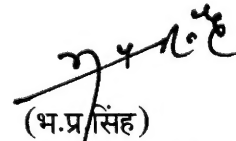
- १) सहा जणगणना खेड्यांच्या एका घटकास एक कॉमन सर्व्हिस सेंटर याप्रमाणे ग्रामिण भागात एकूण ७२८५ आणि शहरी भागात कमीत कमी ९२४ केंद्र, नेमलेली सर्व्हिस सेंटर एजन्सी (SCA) माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयाच्या सल्ल्यानुसार उभारतील. शहरी भागात ९२४ केंद्र उभारत असताना बी व सी वर्गातील शहरी भागांना प्रथम प्राधान्य देतील.
- २) कॉमन सर्व्हिस सेंटर शक्यतो ज्या गावात आठवडी बाजार भरतो त्या गावाच्या ग्रामपंचायतीच्या इमारतीत स्थापित करण्यास सर्व्हिस सेंटर एजन्सी प्रथम प्राधान्य देतील.

- ३) राज्य सेतु सोसायटीला स्टेट डेसिगनेटेड एजन्सी (SDA) आणि राज्य सेतु सोसायटीच्या सदस्य सचिवांना नोडल अधिकारी म्हणून नियुक्त करण्यात येत आहे.
- ४) सर्व्हिस सेंटर एजन्सी, कॉमन सर्व्हिस सेंटर मार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवांबाबतचा तपशील / सेवांची यादी, वेळोवेळी राज्य सेतु सोसायटीला उपलब्ध करून देतील.
- ५) कॉमन सर्व्हिस सेंटर मार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या G2C (Government to citizen) सेवांच्या शुल्कांची कमाल मर्यादा वेळोवेळी शासनाने निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयाप्रमाणे राहिल.
- ६) राज्यात कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजनेची अंमलबजावणी पब्लिक प्रायव्हेट पार्टनरशिप (PPP) या पध्दतीने करण्यात येईल.
- ७) सध्या अस्तित्वात असलेल्या सेतु सेंटर्सना पुढे उद्भवणाऱ्या कायदेशीर बाबीं लक्षात घेता कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजने सोबत एकात्मिकरण करण्यात येणार नाही.
- ८) कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजनेची परिणामकारकता वाढविण्यासाठी G2C (Government to citizen) सेवा वाढविणे, तिसऱ्या संस्थेच्या ऑडीट सिस्टमची अंमलबजावणी करणे, सर्व कॉमन सर्व्हिस सेंटरद्वारे सेवा पुरविण्यासाठी ऑन लाईन पोर्टलचा वापर करण्यासाठी शासन निर्णयान्वये दर विहीत करण्यात येईल
- ९) Pre-Qualification Criteria मधील मागील तीन आर्थिक वर्षात प्रत्येक वर्षी कंपन्यांसाठी (Tangible Networth) रु. १२ कोटी आणि NGO, ट्रस्ट आणि सोसायटी यांच्यासाठी Fund flow रु. ६.०० कोटी राहिल.
- १०) कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजना सध्या चालु असलेल्या सेतु केंद्रा सारखीच असल्याने सदर योजनेला महासेतु (महाराष्ट्र सेतु) असे नामकरण करण्यात येत आहे.
- ११) प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीबाबत मुल्यनिर्धारण करण्यासाठी मुल्यनिर्धारण समिती स्थापित करण्यात येईल ज्यामध्ये केंद्र शासनाचे प्रतिनिधी असतील.

शासन निर्णय मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील असलेल्या उच्चाधिकार समितीला शासन निर्णय सिओएम१०९८/प्र.क्र.२१२/९८/३९, दिनांक: ५ ऑक्टोबर २००१ व दि. ५ ऑक्टोबर, २००२ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारान्वये व दि.१३ नोव्हेंबर, २००७ रोजी झालेल्या उच्चाधिकार समितीच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे. उपरोक्त दिनांक ५.१०.२००१ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ नुसार उच्चाधिकार समितीने दिलेली मान्यता म्हणजेच माहिती तंत्रज्ञान, नियोजन, व वित्त विभागांनी मान्यता दिली आहे.

या शासन निर्णयाची प्रत महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आली असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०१०४१७४२२१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(भ.प्र.सिंह)

शासनाचे सह सचिव, तथा संचालक (माहिती तंत्रज्ञान)

प्रति,
राज्यपाल यांचे सचिव,
मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,
सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
सर्व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
मुख्यसचिव यांचे खाजगी सचिव,
प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा) मुंबई,

प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा) मुंबई,
प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, (विधान परिषद /विधान सभा), मुंबई,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई / लेखा कोष भवन वांद्रे (पू.) मुंबई,
निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव /सचिव,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व जिल्हा परिषद/महानगरपालिकांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
सर्व नगरपरिषदांचे मुख्याधिकारी,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई ४०० ००४, संचालक, शासकीय मुद्रण व लेखनसामग्री, मुंबई
विशेष आयुक्त व प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन, महाराष्ट्र सदन, कोपरनिकस मार्ग, नवी दिल्ली
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई
मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
निवड नस्ती (२ प्रती).